

Nr 515

Av herr **Nilsson, Ferdinand**, och herr **Carlsson, Eric**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, m. m.*

I proposition nr 25 vid årets riksdag avseende konvention angående upprättande av Europeiska frihandelssammanslutningen jämte därtill fogade förslag till överenskommelse m. m. beröres ej blott viktiga näringsekonomiska och handelspolitiska problem. Ännu större betydelse torde vissa frågor ha, som särskilt måste beaktas av de alliansfria länderna inom EFTA därför att de berör grunderna för alliansfriheten. De undantagsbestämmelser i säkerhetssyfte, som måste finnas för att åt dessa stater bevara ej blott en formell utan en reell handlingsfrihet i fråga om utrikespolitiken, som erfordras för att om det gäller att upprätthålla neutraliteten, kräver ur dessa synpunkter stor uppmärksamhet.

Erfarenheten från tvenne storkrig visar för Sveriges del att det är angeläget att denna uppmärksamhet icke avgränsas till det rent militära området. Skall det svenska försvaret kunna fylla sin uppgift i sådana lägen kräves också en ekonomisk beredskap. Betydande delar av landets näringsliv beröres därav. Med hänsyn till livsmedelsförsörjningen intager därvid jordbruksnäringen en ställning av central betydelse. Detta har också beaktats vid uppgörande av grunderna för svensk jordbrukspolitik. I proposition 75 vid 1947 års riksdag gjorde tidigare försvarsministern, dåvarande jordbruksministern P. E. Sköld, uttalanden som vunnit anslutning av dåvarande regering, av riksdag och folk.

Ur detta departementschefsytttrande må anföras

Vad jordbruket betytt för vårt land såväl under det förra som under det senaste världskriget kan ej mätas med pengar. Utan att man därmed underskattar de på sitt sätt lika betydelsefulla insatser, som gjorts av övriga grenar av näringslivet, torde det, vad särskilt den senaste avspärrningsperioden angår, vara befogat att uttala, att det förhållandet, att vår livsmedelsförsörjning kunnat uppehållas i stort sett medelst egen produktion, otvivelaktigt varit en av huvudorsakerna till att landet kunnat hållas utanför de internationella förvecklingarna. — — — Det torde vidare vara nödvändigt, att man av beredskapsskäl under normala förhållanden uppehåller en produktion av den storlek, som erfordras för tryggande av landets försörjning i en avspärrningssituation — — —.

Utifrån sådana utgångspunkter tilldrager sig uttalanden i den ovan nämnda propositionen (nr 25) till årets riksdag angående förslaget till svensk-danskt jordbruksavtal särskild uppmärksamhet. Däri säges:

På dansk begäran har i avtalet gjorts ett uttalande från svensk sida angående den svenska jordbrukspolitiken. Det förklaras, att denna icke syftar till någon ökning av den svenska jordbruksproduktionen, och att den blivande produktions- och konsumtionsutvecklingen kan förväntas göra det möjligt för de danska producenterna att bevara sin marknad i Sverige för varor av intresse för det danska jordbruket och få andel i *en ökad förbrukning i Sverige* (kursiv. här) av sådana varor.

De varor som i detta sammanhang framhålles såsom varande av danskt intresse är nötkött, kalvkött, hästkött och köttkonserver (med undantag av fläskkonserver), korv (även konserverad), matpotatis (med undantag av nyskördad potatis under tiden 6/6—5/7), smör, ost, mjölkkonserver, ägg och äggprodukter (med undantag av äggalbumin) samt kött av fjäderfä. Det är således ett ganska stort område av livsmedelsproduktionen som således ifrågasättes i viss mån skola göras beroende av utländsk produktion. Och avtalsförslaget begränsas icke till nuvarande läge. Tvärtom angives att man räknar med ökade svenska behov och ökad förbrukning på dessa områden.

Avspärrnings- och mobiliseringstider betyder för jordbruket brist på importfoder och drivmedel samt — inte minst — brist på arbetskraft. Erfarenheten visar att sedan en avspärrning varat någon längre tid svårigheterna att upprätthålla befintlig produktion ökar. Att under sådana förhållanden räkna med en ökning av produktionen som kan ersätta den marginal av importerade livsmedel som kan finnas är vanskligt, för att icke säga omöjligt. Det erfordras uppenbarligen ur beredskapssynpunkt att sådana förhållanden särskilt uppmärksammas.

Under den utrikespolitiska debatten förliden höst fästes på goda grunder uppmärksamheten på huru betydelsefullt det kan vara att undvika enskenet av utrikespolitiska engagemang.

Det gäller att bevara förtroendet för att vår neutralitetspolitik är ärligt menad. Ur denna synpunkt berördes exempelvis frågan om ett svensk åtagande att tillsammans med Danmark befästa och försvara Bornholm. Det betonades att Danmark är genom förbund knutet till det ena stormaktslägret, och det framhölls att ett svenskt åtagande i sådant sammanhang kunde uppfattas — och väl även vore — en anknytning åt detta håll. Ovan har berörts att försörjningsberedskapen är av lika stor betydelse för neutralitetspolitiken som den militära beredskapen. Man frågar sig om det under sådana förhållanden kan vara klokt att göra den svenska livsmedelsförsörjningen till vissa — eller nu okända — marginalkvantiteter beroende av ett annat land. Med hungerblockaden som press kan ett krigförande stor-

maktsblock få möjlighet att inverka på vår handlingsfrihet. Sådana försök har inte enbart varit tomma hotet. Under sådana förhållanden aktualiseras inför de viktiga avgöranden som vi nu står inför nödvändigheten att pröva de åtaganden som det föreslagna avtalet med Danmark innebär och de konsekvenser de kan få med hänsyn till neutralitetspolitiken och hittills angivna förutsättningarna härför.

Med hänsyn härtill framstår det som nödvändigt att icke blott närings-ekonomiska och handelspolitiska synpunkter skall få bli avgörande. Man kan icke bortse ifrån att den svenska neutralitetspolitiken är grundad på förutsättningen att vårt folk beträffande livsmedelsförsörjningen skall kunna vid avspärrning stå på egna ben.

Därför hemställes,

att riksdagen måtte vid behandling av proposition nr 25 och därtill fogade förslag till svensk-danskt jordbruksavtal ompröva detta avtals förenlighet med nödvändigheten att upprätthålla en inhemsk jordbruksproduktion tillräcklig att helt svara för denna del av folkförsörjningen såsom förutsättning för svensk neutralitetspolitik.

Stockholm den 16 januari 1960

Ferdinand Nilsson
Kungsängen

Eric Carlsson